

ность отраслей, так и обязательно поддержание развития каждой из них на определенном уровне. Основным направлением становится целевая установка на достижение наибольшей совокупной эффективности и поддержание баланса развития отраслей региона.

Исходя из вышеприведенного анализа и на основании имеющихся выводов, можно сказать, что последующим направлением исследования должно стать исследование отдельных аспектов применения модели финансово-временных полей к конкретным предприятиям и группам проектов с учетом сложившейся практики хозяйствования и существующего правового поля. А также обоснование наиболее эффективных институтов и инструментов перелива средств, которые, учитывая индивидуальные особенности отрасли, обеспечивали бы тактическую направленность для государственного стимулирования инновационной сферы и на основании априорного факта невозможности финансирования всех проектов и отраслей одновременно позволяли бы проводить сравнение по единой критериальной базе с целью выбора оптимального варианта для вложения средств.

Литература: 1. Innovation Policy in Europe'2002/ <http://www.cordis.lu> 2. База даних Європейської комісії про інноваційну політику Innovation Policy in Europe: Annual Country Reports. — <http://www.trendchart.org/Reports/index.cfm?fuseaction=TrendReports> 3. Технологічні парки: світовий досвід / Під ред. Л. В. Табачника. — 2-е вид. випр. та доп. — К.: ТП ІЕЗ, 2004. — 48 с. 4. <http://docs.rcsme.ru/rus/RC/Innovations/Part4-23.htm> 5. Скиданова Е. В. Интеллектуальная собственность и малый бизнес России // Світ інтелектуальної власності. — 2003. — №3. — 5 жовтня. — С. 12 — 18. 6. Инновационный менеджмент. Учебник / Под ред. С. Д. Ильенковой. — М.: Юнити, 1997. — 300 с. 7. Сорокін М. Е. Фінансування малих інноваційних підприємств у перехідній економіці. Автореф. дис. ... канд. екон. наук. — К.: Інститут економіки НАН України, 2001. — 16 с. 8. Інноваційна діяльність в Харківській області // Зб. стат. ГУС у Харківській області. — Харків, 2004. 9. <http://www.ukraine-emb.elcat.kg/text/kharkiv.htm> 10. Писаревский И. М. К вопросу определения финансово-временных "полей" в системе ограниченный организационно-технологического проектирования строительства и реконструкции железных дорог // Вісник економіки транспорту і промисловості. — Харків: УкрДАЗТ. — 2004. — №8. — С. 132 — 138. 11. <http://www.vlasnasprava.info/>

Стаття надійшла до редакції
15.11.2005 р.

УДК 656.132: 681.3

Козлюк І. О.

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ НА АВІАТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

In the article the peculiarities of information system management in the Ukrainian airtransport enterprises are considered. The problems of formation and development of the enterprises' information system are revealed. The prime measures for increasing the efficiency of information systems and their protection are offered.

Рівень розвитку транспортної системи держави — одна з найважливіших ознак її технологічного прогресу й цивілізованості. Потреба у високорозвиненій транспортній системі ще більше підсилюється при інтеграції в європейську й світову економіки.

Транспортна система стає базисом для ефективного входження України у світове співтовариство й заняття в ньому місця, що відповідає рівню високорозвиненої держави.

Об'єктивні умови трансформаційних процесів у розвитку України обумовлюють її націленість на входження у світову економічну систему й, насамперед, на економічну інтеграцію із провідними західноєвропейськими державами. Цей процес, безумовно, приведе до зростання товарообмінних операцій між країнами, що співробітничать. Крім того, геостратегічне розташування України дозволяє їй бути вигідним мостом для транзитних перевезень товарів і пасажирів між державами Європи, Азії й Близького Сходу. Однією з визначальних систем, що забезпечують вантажні й пасажирські перевезення на території України, є транспортна система, до якої в ринкових умовах пред'являються високі вимоги відносно якості, регулярності й надійності транспортних зв'язків, схоронності вантажів і безпеки перевезення пасажирів, строків та вартості доставки. Відповідно до цього стан транспортних комунікацій України повинен відповідати вимогам європейської інтеграції.

Обсяги інформаційних потоків як внутрішнього, так і зовнішнього походження в організації постійно збільшуються у зв'язку з підвищенням загального рівня динамічності навколишнього бізнес-середовища та зростанням темпів розвитку науково-технічного прогресу [1]. При цьому роль інформації у діяльності підприємства зростає, внаслідок чого спеціалісти в галузі менеджменту навіть вводять нові терміни, наприклад, "інформаційна економіка", "інформаційна безпека" [2]. Об'єктивною потребою є автоматизація інформаційних процесів у сучасній організації і, як результат цього, наявність в організаційних структурах іноземних компаній служби інформаційних технологій.

На авіатранспортних підприємствах (АП) в Україні автоматизувались перш за все процеси обробки шляхових листів та нарахування заробітної плати, а також бухгалтерський облік матеріальних цінностей планування технічного обслуговування рухомого складу та інші. Аналіз практичного досвіду автоматизації управління на АП України свідчить про наявність характерної негативної риси — відсутність системності при формуванні та розвитку інформаційних систем (ІС).

В умовах жорсткого обмеження у фінансових ресурсах найвідчутливішими наслідками для підприємств стали зростання поточних витрат на експлуатацію ІС та невідповідність створеної системи новим актуальним практичним потребам.

Програми інформатизації, що розроблені і зараз впроваджуються в Україні, відрізняються повною безсистемністю й основною метою мають підвищення рівня інформатизації та комп'ютеризації українського суспільства. Це реально призводить до зростання об'ємів продажу комп'ютерної техніки та комп'ютерних комплектуючих закордонних виробників, але не дає майже ніякої переваги від підвищеного рівня інформатизації.

Підхід до інформатизації в проектах, що виконуються, в кращому випадку спрямований на організацію електронного документообігу та реалізацію окремих аспектів автоматизації без системної програми подальшого розвитку системи із використанням вже забутих на Заході технологій "вчорашнього дня", але найчастіше інформатизація закінчується закупівлею комп'ютерів і використанням їх як друкарських машинок.

На Заході цей етап вже минули, і дійшли висновку, що концепція електронного документообігу та програмного забезпечення колективної роботи — не єдині реальні потреби в інформатизації. Тому розпочато етап з розробки концепції управління знаннями, що передбачає не лише підтримку процесу колективного створення та організації знань, а й розподіл і розповсюдження знань. Для розробки цієї концепції корпораціями створено цілий Інститут управління знаннями (Institute for Knowledge Management), що проводить прикладні дослідження в галузі управління знаннями. Україна теж повинна вибрати цей передовий шлях у інформатизації, налагодити зв'язки з цим інститутом, проводити власні дослідження в цій перспективній галузі.

Розробка програмного забезпечення взагалі відноситься до перспективного і високоризикного виду діяльності; іноземні виробники прагнуть заповнювати всі можливі ринки програмного забезпечення своїми продуктами вже зараз, тому що

якщо кінцевий користувач вже вивчив якийсь програмний пакет, то вірогідність того, що і в подальшому він буде змушений купувати нову версію саме цього ж продукту для мінімізації часу на навчання, складає дуже високий відсоток. З огляду на високий рівень комп'ютерного піратства (використання неліцензійованого програмного забезпечення) в Україні економічні втрати від захвату ринку іноземними компаніями не дуже великі, але ця ситуація не може тривати довго.

Майже монополію роль на ринку програмного забезпечення в Україні займає продукція західних компаній, не дивлячись на те, що в країні кількість спеціалістів з інформаційних технологій високого класу значна, хоча певна кількість уже або виїхала за кордон і працює в тих самих компаніях, або працює на них же за вільним наймом через Internet.

Особливо насторожує ситуація з системним та офісним програмним забезпеченням, де майже повна монополія належить американській корпорації Microsoft, власник якої є найбагатшою людиною світу і має капітали більші за розміром від ВВП багатьох країн. Про кількість помилок у складі цієї системи ходять легенди, але корпорація як монополіст диктує свої умови: вона не несе відповідальності за втрату інформації при використанні її продукції — написано в ліцензійній угоді. І в той же час просить висилати повідомлення про виявлені помилки, використовуючи кінцевого користувача для тестування своєї продукції, яку вони купують за шаленими цінами. Але, крім ненавмисних помилок, у продукції фірми виявлені програмні закладки, які виконують функції, що не можуть бути класифіковані як ті, що потрібні кінцевому споживачу прямим чи непрямим чином. Вихідний код продукції корпорації є закритим, тому повністю гарантувати безпеку та надійність систем, побудованих на продукції корпорації, неможливо, тому що операційна система в сьогоденнішніх комп'ютерних інформаційних системах є основою та невід'ємною складовою.

Стимулюючи та підтримуючи випуск вітчизняного програмного забезпечення, орієнтованого, в основному, на власного користувача, можна забезпечити ринок програмними продуктами власного виробництва, при цьому надаючи робочі місця вітчизняним фахівцям.

На сучасному етапі виробники прагнуть до все більшого спрощення роботи з персональним комп'ютером, що відкриває нові можливості для інтеграції комп'ютерів, засобів телекомунікацій, аудіо- та відеопристроїв, що призведе до перевороту в домашній електроніці. Виробники електроніки планують створення на базі ПК та цифрового телебачення нових інформаційних побутових пристроїв.

Ці технології несуть все більший комфорт, особливо при інтеграції їх у мережу. І якщо Україна не буде готова до освоєння цього ринку повною мірою, то її громадяни стануть клієнтами західних компаній, що призведе до економічного захвату інформаційного простору і збільшення у багато разів відтоку ресурсів. Західні компанії вкрай зацікавлені в захваті нашого інформаційного простору, адже кількість користувачів в Україні досягла 100 тис. чол. і постійно зростає.

Метою даної статті є розгляд особливості управління інформаційною системою на авіатранспортних підприємствах України, виявлення проблем формування та розвитку інформаційних систем підприємств.

Таким чином, для виправлення існуючого стану потрібно налагодити відповідним чином управління розвитком ІС АП з реалізацією відповідних функцій, процесів і задач управління. Базою одержання найсуттєвішого ефекту від використання інформаційних технологій є забезпечення можливості своєчасного отримання на кожному рівні управління необхідної достовірної та актуальної внутрішньої й зовнішньої інформації потрібного рівня деталізації.

Актуальною проблемою на сьогоднішній день є і захист ІС [3 – 5]. Належні служби підприємства (організації) виконують певні функції, які в сукупності характеризують процес створення та захисту інформаційної складової економічної безпеки. До таких належать:

1) збирання всіх видів інформації, що має відношення до діяльності того чи того суб'єкта господарювання (інформації щодо всіх видів ринків; інформації, що характеризує політичні

події й тенденції макроекономічного розвитку світової та національної економік; корисну науково-технічну інформацію);

2) аналіз одержуваної інформації з обов'язковим дотриманням загальноприйнятих принципів (систематизації, безперервності надходження, всебічного характеру аналітичних процесів) і методів (локальних із специфічних проблем, загальнокорпоративних) організації робіт;

3) прогнозування тенденцій розвитку науково-технологічних, економічних і політичних процесів на підприємстві (в організації), в країні та у світі стосовно конкретної сфери бізнесу (діяльності), а також показників, яких необхідно досягти суб'єкту господарювання (наприклад, фінансові прогнози, прогнози об'єктів виробництва й технологічного розвитку);

4) оцінка рівня економічної безпеки за всіма складовими та в цілому, розробка рекомендацій для підвищення цього рівня на конкретному суб'єкті господарювання;

5) інші види діяльності з розробки інформаційної складової економічної безпеки (зв'язок із громадськістю, формування сприятливого іміджу фірми, захист конфіденційної інформації).

Тому основна мета даної статті — запропонувати першочергові заходи для ефективності інформаційних систем підприємств.

На підприємство (в організацію) постійно надходять потоки інформації, що розрізняються за джерелами їхнього формування (виникнення). Потрібно виокремлювати:

відкриту офіційну інформацію;
вірогідну нетаємну інформацію, одержану через неформальні контакти працівників фірми з носіями такої інформації;
конфіденційну інформацію, одержану способом несанкціонованого доступу до неї.

Оперативна реалізація заходів з розробки та охорони інформаційної складової економічної безпеки здійснюється послідовним виконанням певного комплексу робіт, а саме:

1. Збирання різних видів необхідної інформації, що здійснюється через офіційні контакти з різноманітними джерелами відкритої інформації, неофіційні контакти з носіями закритої інформації, а також за допомогою спеціальних технічних засобів.

2. Обробка та систематизація одержаної інформації, що провадиться відповідною службою підприємства (організації) з метою упорядкування для наступного більш глибокого аналізу. Для цього створюються класифікатори інформації та дос'є, внутрішні бази даних і каталоги.

3. Аналіз одержаної інформації, що включає всебічну обробку одержаних даних з використанням різних технічних засобів і методів аналізу. У процесі здійснення аналітичних робіт виконуються прогнозні розрахунки за всіма аспектами інформаційної діяльності та можливими варіантами поведінки середовища бізнесу за допомогою різних методів моделювання.

4. Захист інформаційного середовища підприємства (організації), що традиційно охоплює:

заходи для захисту суб'єкта господарювання від промислового шпонажу з боку конкурентів або інших юридичних і фізичних осіб;

технічний захист приміщень, транспорту, кореспонденції, переговорів, різної документації від несанкціонованого доступу заінтересованих юридичних і фізичних осіб до закритої інформації;

збирання інформації про потенційних ініціаторів промислового шпонажу та проведення необхідних запобіжних дій з метою припинення таких спроб.

5. Зовнішня інформаційна діяльність, котру спрямовують на створення в очах громадськості сприятливого іміджу підприємства (організації) та протидію спробам завдати шкоди репутації даної фірми через поширення про неї хибної інформації.

З точки зору підвищення ефективності функціонування інформаційних систем українських АП найбільш актуальними завданнями в нинішній час є:

реалізація концепції стратегічного управління розвитком інформаційних систем організації на основі врахування цілей діяльності підприємства та сучасних тенденцій у розвитку технічних засобів і програмного забезпечення;

орієнтація в розвитку інформаційних систем на отримання ефекту від реалізації комунікаційних можливостей інформаційних технологій для забезпечення можливості своєчасного отримання

мання на кожному рівні управління необхідної достовірної та актуальної внутрішньої й зовнішньої інформації потрібного рівня деталізації;

забезпечення менеджерів усіх рівнів ефективним інструментарієм (програмним забезпеченням) для проведення багатостороннього аналізу інформації, а також відповідне підвищення кваліфікації користувачів;

змінам в інформаційній системі АП повинен передувати аналіз, переогляд порядку нових можливостей інформаційних технологій.

Література: 1. Гейтс Б. Бизнес со скоростью мысли. — М.: Изд. "ЭКСМО — Пресс", 2001. — 480 с. 2. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / Пер. з англ. В. С. Гуля. — К.: Україна, 1994. — 320 с. 3. Экономическая безопасность деятельности предприятия / Под ред. В. К. Сегадова. — М.: Финстатинформ, 1999. — 512 с. 4. Духов В. Е. Экономическая разведка и безопасность бизнеса. — К.: ИМСО МО Украины, 1997. — 175 с. 5. Хорошко В. О. Захист економічної інформації. — К.: НАУ, 2002. — 76 с.

Стаття надійшла до редакції
01.11.2005 р.

УДК 338.48

Константинова К. В.

ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

In the article tourism and hospitality industry and its influence on the economy of different countries of the world are explored. The positive tendencies tourism all over the world are analyzed. The main aim of the article is to show the possibilities of tourism in future and the influence of it on the national economy. It is necessary to analyze the main principles of development of this brunch of economy, taking into account the problems of development of tourism.

Сучасна туристична індустрія — одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства, що забезпечує десяту частину світового валового продукту.

У найближчі роки туризм може стати найбільш важливим сектором підприємницької діяльності. Туристичний бізнес приваблює підприємців невеликим стартовим капіталом, швидким терміном його окупності, постійним зростанням попиту на туристичні послуги, високим рівнем рентабельності [1].

На сьогоднішній день туризм став явищем, що увійшло в повсякденне життя майже третини населення планети. Більш того, на початку ХХІ століття туризм за обсягами доходу справедливо посів третє місце серед провідних галузей економіки. За результатами 2002 року туристична галузь утворила 12% світового внутрішнього продукту і поглинула більше 11% витрат споживачів.

Як показує аналіз останніх досліджень і публікацій з даної проблематики, можна стверджувати, що в багатьох країнах і регіонах туризм є основним джерелом прибутків [1 – 6]. За чисельністю працівників індустрія туризму також стала однією з найбільших у світі — в ній зайнято 260 млн. чол., тобто кожний 10-й працюючий. Надходження з туристичних подорожей у світовому масштабі становлять понад 500 млрд. доларів США щорічно. Найбільші прибутки отримують країни Західної Європи та США.

Згідно з прогнозами експертів Всесвітньої туристичної організації (ВТО) на початку ХХІ століття обсяги міжнародного туризму зростатимуть щороку в середньому на 4%. Хоча за 2002 рік кількість туристів досягла рекордної цифри — близько 700 млн. чол., збільшившись більш ніж на 7%. Очікується зростання туристичного руху у світі з 700 млн. туристів щорічно до 937 млн. у 2010 році, за рахунок чого передбачається збільшення доходів до 1 100 млрд. доларів США. Якщо ж до результатів міжнародного туризму додати ще й обсяги внутрішнього туризму, то показники зростуть принаймні вдвічі.

Туризм — вагоме джерело створення робочих місць, і, за прогнозами, впродовж наступних п'яти років у світі створюватиметься 2500 нових робочих місць щодня. Це одна з небагатьох галузей економіки, де залучення нових технологій не призводить до скорочення працюючого персоналу. Це має важливе значення, оскільки, поглинаючи більше робочої сили, туризм зменшує соціальну напругу в суспільстві. Крім того, світовий досвід показує, що індустрію туризму можна розвивати і в період економічних криз, що має важливе значення для країн Східної Європи. Витрати на створення одного робочого місця тут в 20 разів вищі, ніж в інших галузях господарства. Прикладом можуть бути такі країни, як Аргентина, Бразилія, Мексика, Єгипет, Туніс та ін. [6].

Розглядаючи підсумки 2001 року, ВТО відзначає, що найбільша кількість туристів відвідує Європу — 57,7%. Це й зрозуміло, бо в жодній іншій частині світу на досить невеликому просторі не знайти такого різноманіття ландшафтів, культур, історії та народів. Унікальний європейський туристичний продукт робить Європу визнаним лідером ринку у сфері туризму та подорожей.

Якщо проаналізувати діяльність туристичної сфери всіх країн світу впродовж останніх десяти років і визначити лідерів щодо залучення туристів у свою країну, розташувавши їх за місцями за підсумками роботи в 2000 році, то таблиця буде мати такий вигляд (табл. 1).

Таблиця 1

П'ятнадцять країн — лідерів за міжнародними туристичними прибутками

1990 р., місце	1995 р., місце	2000 р., місце	Країна	При- буття, тис.осіб	2000/1999 рр., %
1	1	1	Франція	74 500	2
3	3	2	Іспанія	53 600	3,7
2	2	3	США	52 600	8,7
4	4	4	Італія	41 200	12,8
12	8	5	Китай	31 200	15,5
7	5	6	Великобританія	24 900	-1,9
17	18	7	Росія	22 800	23,2
10	11	8	Канада	20 400	4,9
8	7	9	Мексика	20 000	5
9	13	10	Німеччина	18 900	10,5
27	9	11	Польща	18 200	1,3
6	10	12	Австрія	17 800	2
5	6	13	Угорщина	15 600	8,1
19	16	14	Китай, Гонконг	13 100	15,3
13	16	15	Греція	12 500	2,8
Разом за 15 країнами Усього				437 400 698 300	7,4

Традиційними лідерами Старого Світу залишилися Франція, Іспанія, Італія. Значні темпи зростання демонструють США (8,7% у порівнянні з 1999 р.). Вийшов у лідери і Китай, який з 12-го місця в 1990 р. перемістився на 5-те в 2000 р. [3].

Таким чином, визначивши лідерів з приймання іноземних туристів, можна впевнено констатувати той факт, що саме в цих країнах найбільший вплив на економіку мала туристична індустрія. Надходження валюти у відсотках розподіляються так: в європейські країни — 62,4%, країни Північної Америки — 16,4%, Латинської Америки — 11,7%, африканські країни — 2,5%, Близький Схід — 2,5%, Азію та Австралію — 4,5%.